

НЕОМІФОЛОГІЗМ У ТВОРЧОСТІ ДЖ. АПДАЙКА (ЗА РОМАНОМ «КЕНТАВР»)

Т. В. Охріменко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

На межі XIX–XX ст. однією із визначальних тем в американській, як і у світовій літературі загалом, стає тема міфологічна. Американські письменники звертались до трансформації міфологічних мотивів як способу переосмислення моделі буття, розгорнутої в художньому світі. Міф постає «перевіреною віками істиною» (Є. Мелетинський), аксіологічним складником, значущим для розуміння минулого і сучасного [3, 61].

Актуальність аналізу роману Апдайка «Кентавр» зумовлена необхідністю вивчення тенденцій художнього мислення митця, яку можна трактувати як міфологізування – спосіб уведення міфологічного матеріалу як інструментарію побудови неоміфологічної картини світу. За допомогою паралелей з тих чи інших міфів письменник створює складний і багатоплановий образ сучасності. Висхідним моментом аналізу є твердження, що міф – це код, який узагальнено окреслює життєвий лад, зв'язки та відношення, представлені певним сюжетно-образним матеріалом або авторськими образами-символами. Аналіз неоміфологічних мотивів у романі «Кентавр» Дж. Апдайка, а також характер їх переосмислення, трансформації, формує уявлення щодо способів адаптації вічного міфу до сучасних проблем.

Мета дослідження полягає в осягненні неоміфологічного підґрунтя концепції світу та систематизації художньої реалізації роману «Кентавр» Дж. Апдайка як авторської моделі буття, втіленої за допомогою міфологічних структур.

Окремі складові міфопоетики письменника проаналізовано в дослідженнях Т. Денисової [1], В. Костякова [2], Є. Мелетинського [5] та ін. Вченими відзначено подвійний код роману, утім, не з'ясовано засоби взаємодії соціально-побутового та міфологічного планів. Саме О. Кравець у своїй праці вказує на перехрещення і зіткнення міфологічного та соціально-побутової природи роману [4].

У романі «Кентавр» Дж. Апдайк використовує дві форми міфологізації – одновекторну (апеляція до одного певного міфу) й полівекторну (звернення до кількох чи багатьох міфів). Античний міф функціонує в романі як окремий паралельний світ, що репрезентує основний соціально-історичний сюжет. Міфологічний рівень відображено міфом про кентавра Хірона, соціально-побутовий відтворено розповіддю про життя батька та сина Колдуеллів, учителя й учня провінційної школи містечка Америки. Античний міф не розчиняється повністю в романній тканині оповіді, і тому архетипи набувають особливого значення завдяки цій міфологічній паралелі.

Взаємодію міфу та сучасної дійсності можна простежити на всіх рівнях тексту. На сюжетному рівні кожна подія з життя персонажів реального світу співвідноситься з тим або іншим епізодом життя напівбожественних героїв античності. Взаємодію двох планів виявлено також в заголовку роману і в епіграфах до нього. Подібний контраст світів спостерігаємо у хронотопі роману. Символічний простір дому Колдуеллів протиставляється символічному просторові школи з її безособистісним, суто утилітарним порядком.

Отже, можна стверджувати, що роман «Кентавр» має всі ознаки та характеристики роману неоміфологічного типу. В романі використано особливості міфічного світовідчуття, паралельна взаємодія реального та ірреального, перетин

історичного та міфічного часу. Двопланова структура роману розглядається як два полюси дійсності – побутового та міфологічного, які існують відокремлено, але завдяки взаємопроникненню при певних обставинах доповнюють один одного і набувають нового сенсу. За допомогою контрасту двох світів автор наголошує на вічності і водночас насущності основних морально-етичних проблем людства: протистояння добра і зла, фізичного та духовного в людині.

Список використаної літератури:

1. Денисова Т. Н. Історія американської літератури / Тамара Денисова; НАН України, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – 487 с.
2. Костяков В. И. Парадоксы социального бытия и психоанализ. Джон Апдайк. «Кролик, беги» // Костяков В. И. Американский роман середины XX века. – Саратов, 1988.
3. Кравець О. М. Неоміфологізм в американській літературі ХХ – початку ХХІ століть: Навчальний посібник для студентів філологічного факультету і факультету іноземних мов / О. М. Кравець. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 96 с.
4. Кравець О. М. Неоміфологічні тенденції в романній творчості Джона Апдайка: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / О. М. Кравець. – Сімферополь, 2010 .
5. Мелетинский, Е. М. Поэтика мифа / Е. М. Мелетинский. – М. : Наука, 1976. – 407 с.

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент І. В. Богданова

ХУДОЖНІЙ СВІТ ДІККЕНСА: ПРИНЦИП ДОБРА

Ю. О. Палій

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Реалізм в Англії, що розвивається в загальному річищі усеєвропейського літературно-історичного процесу, відрізняється національною специфікою. Ця своєрідність зумовлена як особливостями суспільно-історичного розвитку, так і літературною традицією. Традиційність як слідування певним літературним канонам та нормам взагалі стає характерною ознакою англійської літератури.

Тому **метою** статті є дослідження одного з аспектів художнього світу Діккенса та принципу добра. Серед англійських та американських дослідників цей аспект вивчали та досліджували: А. Адріан, П. Девіс, Дж. Кінсайд, Ф. Колінз, С. Маннінг, М. Слатер, Б. Харді, Дж. Честертон та багатьох інших. Вони торкалися різних аспектів творчості Ч. Діккенса. Зокрема А. Адріан звернув увагу на відтворення письменником стосунків між батьками та дітьми. Б. Харді досліджував проблему моральності в характерах Діккенсових персонажів, Ф. Коллінз з'ясовує роль освіти в художньому доробку англійського романіста. Натомість Дж. Кінсайд простежив майстерність митця у використанні засобів гумору, а С. Маннінг досліджував секрети іронії письменника, притаманні його «зрілим» творам [1].

Одне з перших досліджень перекладів українською мовою творів Ч. Діккенса зробив Д. Хомчук у статті «Чарлз Діккенс українською мовою» (1983). До аналізу окремих перекладів творів Діккенса зверталися й сучасні дослідники: Роксолана Зорівчак, Оксана Семеніхіна [3] та ін..

Ч. Діккенс традиційно вважається засновником англійського новочасного реалістичного роману, символом англійської літератури вікторіанської доби. Як письменник перехідного періоду Діккенс творчо використовує надбання попередніх епох, синтезуючи елементи різних естетичних систем. Мета Діккенса як письменника-реаліста полягає у відтворенні «правди життя», як письменника-просвітника – «у